

De jaren 1498 - 1499

Jaar 1498 – De rosmolen van Rasse Hasebaert – De Heeschemolen -

We komen dit jaar voor Poperinge, een nieuwigheid tegen met het installeren van een 'rosmolen' te Poperinge door een zekere Rasse Hasebaert. Dit weten we omwille van een stuk dat door Haigneré en Dom Dewitte beschreven is.

We geven hier een vertaling.

Nr. 277 – 6 augustus 1498 – Procuratie van Gadifer Maes, balliu van Poperinghe om het beroep in het parlement van Parijs te beëindigen door hem ingebracht tegen Rasse Hasebaert over **een rosmolen** die te Poperinge gemaakt was.

Een rosmolen of een rossekot is een molen in beweging gebracht door een 'ros' of paard. Hoewel, men mij verteld heeft, dat het meestal een muilezel of een muildier was die de molen trok. Een muildier is een kruising tussen een paardenmerrie en een ezelshengst. Een muilezel is het jong van een ezelin

en een paardenhengst. Muildieren en muilezels zijn geschikt als lastdier om dat ze de goede eigenschappen van paard en ezel combineren. Ze combineren de zachte, veilige tred, de volharding en de intelligentie van de ezel met de kracht en het doorzettingsvermogen van het paard; bovendien stellen ze lagere eisen aan het voedsel dan een paard. Over het algemeen hebben muilezels naar verhouding meer kracht dan een paard van hetzelfde gewicht.

Aan allen die deze presente letteren zien of horen
Voogd, schepenen en raad van de stad Ieper, saluut
doen te weten

dat vandaag voor ons is gekomen en verschenen in zijn eigen persoon **Gadifer Maes**, baljuw van Poperinge

zeggende en belijdende dat hier enige processen gerezen zijn en zijn hangende voor de raad van de heer de hertog van Bourgondië en zijn kamer van de raad van Vlaanderen

tussen de genoemde eiser en Rasse Hasebaert, verdediger,

omwille van een rosmolen, die de genoemde Rasse heeft laten bouwen

zonder het akkoord van de heren religieuzen, abt en abdijs van Sint Bertin in Sint Omaar, temporeel heer van Poperinge of van hun afgevaardigde

warbij door de raad er een besluit gegeven werd ten voordele van de genoemde Rasse,

dat echter geappelleerd is geworden door de genoemde Gadifer.

Het is dit beroep dat gesteld is geworden in **het parlement van Parijs** en dat daar nog hangende is en dat door Gadifer en Rasse verder gezet werd, waarrond er nu een akkoord is gemaakt tussen hen en waarvan ze verhoppen dat dit zal voldoen aan de koning en zijn hof binnen het parlement. Het akkoord dat gevonden werd, luidt als volgt:

Om een einde te maken aan het proces dat ingesteld werd tussen Gadifer Maes, baljuw van Poperinge en deze Hasebaert, omwille van een rosmolen gebouwd door deze Rasse, **zonder de toelating van de heren religieuzen**; abt en klooster van Sint Bertin te Sint Omaar, en tevens van de temporele heer van de stad Poperinge,

Mijnheren de religieuzen, hebben ten voordele van de genoemde Rasse, geconsenteerd en geaccordeerd dat onder hun permissie, verlof en autoriteit en toelating, dat de genaamde Rasse zal betalen omwille van deze molen aan de heren van Sint Bertin één denier parisis als dankbetoning per jaar, waarbij Rasse de gezegde molen verder mag gebruiken, zonder echter te mogen malen voor anderen, zijn leven en dat van zijn vrouw en kinderen, lang.

Dit echter zonder dat dit andere rechten opent tegenover mijn heren de religieuzen.

Verder is het duidelijk dat zonder het verlof of de toelating van mijnheer er geen dergelijke gelijksoortige molens mogen gebouwd worden, zoals deze die nu gemaakt is geweest door de voornoemde Rasse.

Door dit akkoord wordt er een einde gemaakt aan alle processen zoals dit dat door de genoemde Gadifer ingeleid werd voor het parlement, dit door zijn generale advocaten en speciale afgevaardigden, de meesters Jehan Lautier, Jehan Coignet, Jehan Talleur, Jehan Des Champs, Estienne Pronet en Jacques de Furnes, die deze brief ook zullen krijgen en die door hem geautoriseerd geweest zijn om voor hem op te treden in dit parlement en die dit nieuwe, hiervoor beschreven akkoord aldaar zullen overmaken.

Zij zullen, als de door hem geautoriseerden, er voor zorgen dat hij tot dit akkoord zal veroordeeld worden en dat dit akkoord zal onderhouden worden in al zijn punten en in zijn geheel.

Daarbij stelt de voornoemde apellant al z'n goederen, huidige en toekomstige, als pand en borg voor alles wat zijn advocaten accorderen en verzorgen.

In getuigenis hiervan, hebben wij, deze presente letteren, doen zegelen met de zegel van de voogd van de stad Ieper, zoals we deze hier gewoon zijn om te gebruiken,

De zesde dag van augustus in het jaar 1498

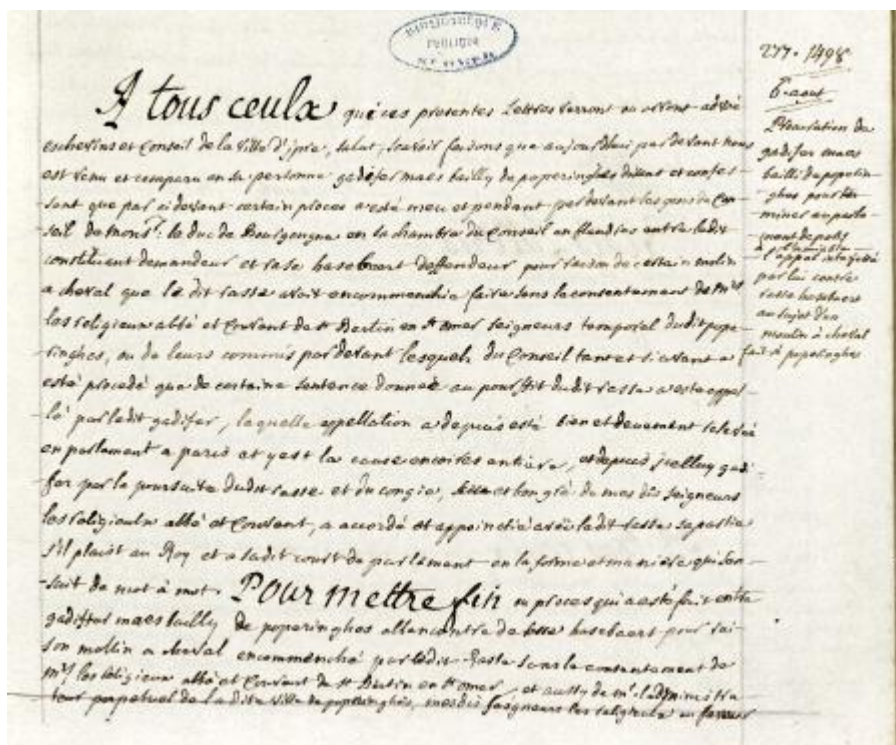
Getekend Steelen met paraf

Visis litteris compresenti accorde alligatis, si placet curice midi plact, in quantum tangit appellationem et emcudam ac interesse partium proviso quod processus non fuerit visus nec judicatus et quod rex non habeat aminnum interesse quam quam propter emendam appellationis // signatum Le maistre

Daarmee weten we dat er voor Poperinge een nieuw type molen in de stad gekomen was. Rasse Hasebaert was hier de pionier van de rosmolen en hij had nu de toelating om voor 1 denier per jaar deze molen verder te gebruiken. Alle anderen die ook een rosmolen wilden plaatsen, diende echter eerst het akkoord van de heer te verkrijgen. De heer hield vast aan zijn molenrecht.

Bijlage 5

A tous ceulx qui ces presentes lettres verrons ou orront,

Advoué, eschevins et conseil de la ville d'Ipre, salut
Seavoir faisons que aujour dhui par devant nous est venu et comparu en sa personne **Gadifer Maes**, bailly de Poperinghes disant en confessant que par ci devant certain proces a esté meu et pendant par devant les gens due conseil de monsieur le duc de Bourgogne en sa chambre du conseil en Flandres entre ledit constituant demandeur et **Rasse**

Hasebaert, deffendeur

pour raison de certain **molin a cheval**

que le dit Rasse avoit encommensché faire

sans le consentement de messieurs les religieux, abbé et couvent de St. Bertin en St. Omer, seigneurs temporel dudit Poperinghes, ou de leurs commis

par devant lesquels du conseil tantet si avant a esté procedé que de certaine sentence donnée au prouffit dudit Rasse

a este appellé par ledit Gadifer,

laquelle appellation a depuis esté bien et denesment relevé en parlement a Paris

et y est la cause encoires entiere

et depuis icelluy Gadifer par la poursuite dudit Rasse et du congie,

de mes dis seigneurs les religieux abbé et couvent,

a accordé et appoinctié avec le dit Rasse

sa partie s'il plaist au roy et a sa dit court de parlement

en la forme et manière qui sensuit de mot à mot

Pour mettre fin au proces qui à esté fait entre Gadifer Maes, bailly de Poperinghes en contre de sette Hasebaert

pour raison d'un molin a cheval encommenché par ledit Rasse

sans le consentement de messieurs les religieux abbé et couvent de St. Bertin en St. Omer, et aussy de monsieur l'administratuer perpetuel de la dite ville de Poperinghes,

mesdis seigneurs les religieux en faveur dudit Rasse

ont consenti et accordé que sous leur permission congie et auctorité et permy moiennant que ledit Rasse sera tenu paier a cause dudit molin

a mes dis seigneurs de St. Bertin ung denier parisis de recongnissance par chascun an,

icelluy Rasse puist prefaire ledit molin pour son usaige

sans pouvoir maubre pour aultrui sa vie durant de sa femme et de ses enfans

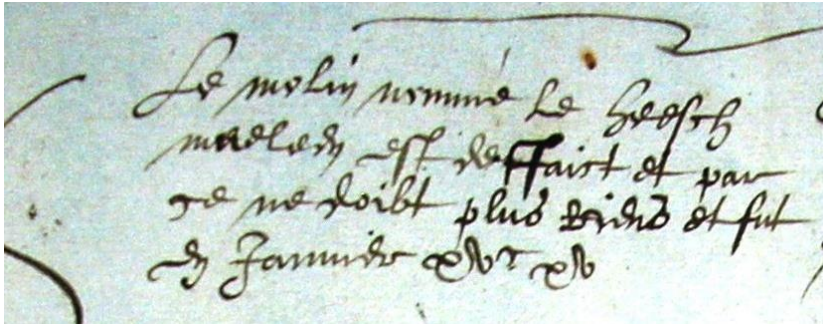
tant seullement et sans pour raison dicelluy estre prejudicie es droix et auctorités de mes dis seigneurs

qui est tel que sans leur congie et permission ne se peuvent faire telz et semblables molins

[illegible]

*We horen over deze
paardenmolen van
Rasse of Rassoen
Hasebaert nog*

*tweemaal iets in de loop der tijden. Enerzijds is er een rekening uit het jaar 1515 waarin gesteld wordt dat de molen **de Heeschmuelen** genoemd wordt en anderzijds wordt het voorgaande document aangehaald in het langdurig proces rond de Pottestraatmolen. In de rekening van het jaar 1515 wordt het volgende vermeld:*

Sur un molin accordé sui
Raes Hasebaert

Le molin nommé le
heeschmuelen est
deffaict et par ce ne doit
plus biens et fut en janvier
xvc xv

Sur un molin accordé duvant sa vie a luy, sa femme et ses enffans et non plus longtemps sans nouveau congie

Er wordt dus gesteld dat de molen defect is en er daarom geen taksen meer moeten betaald worden. Verder staat er vermeld dat deze molen aan Rassoen, zijn vrouw en kinderen 'geaccordeerd' werd en niet langer zonder nieuwe toelating.

Was deze rosmolen de eerste rosmolen van Poperinge?

Hoogst waarschijnlijk niet, maar het valt – alleszins later – op dat de rosmolens die te Poperinge opgericht werden, steeds afhangen van een andere molen.

We nemen dus aan dat eht nieuwe initiatief dat Rassoen Hasebaert nam, het oprichten van een zelfstandige rosmolen was, wat de abt natuurlijk niet kon tolereren aangezien dat effectief concurrentie was voor zijn molens.

De naam de 'Heeschmuelen' doet bij mij geen belletje rinkelen.

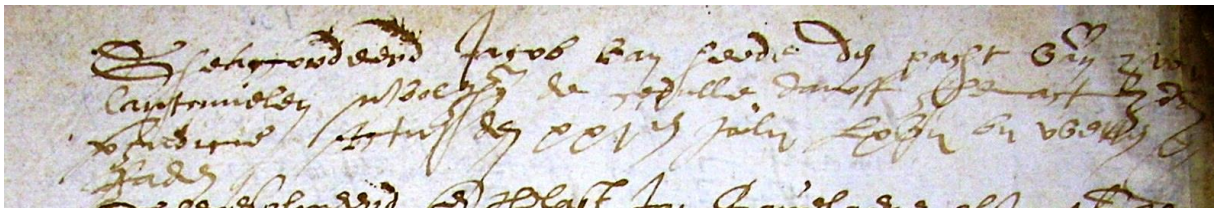

De rosmolen uit Veurne-ambacht zoals hij terug opgesteld werd in het museum van Bokrijk.

Bleef de rosmolen nog langer bestaan? Misschien wel.

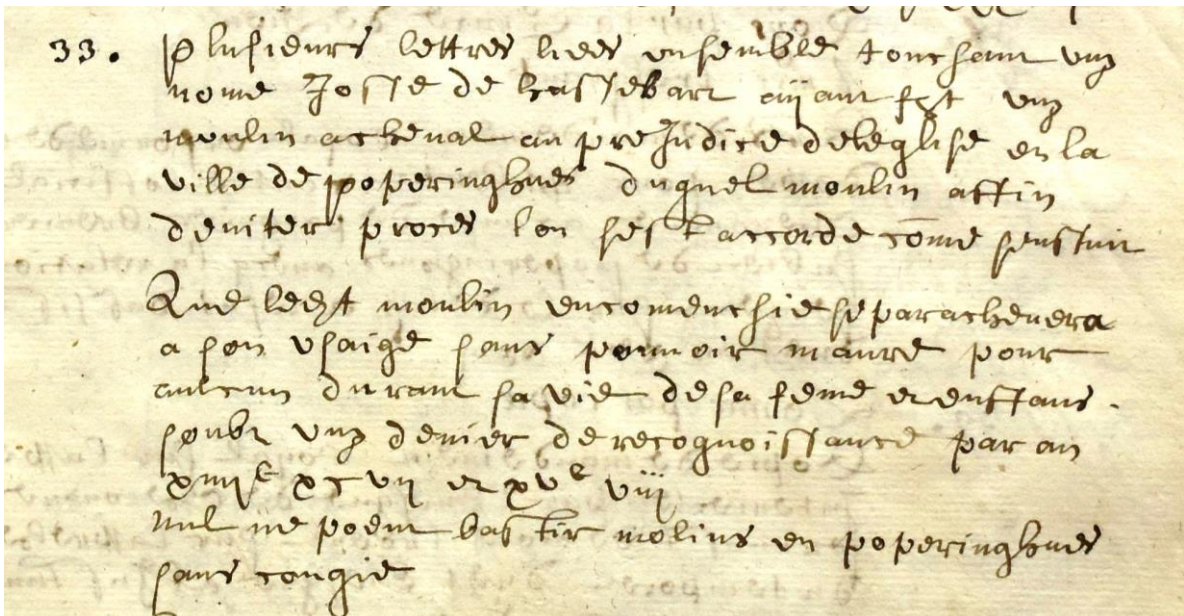
We lezen in de 'resoluties' – SAP 467 – folio 138 – nog het volgende:

Gheaccordeerd **Jacob van Heede** den pacht van zinen **lantmuelen** vervolghende de cedulle danoff ghemaect by den? ... Actum den xxiste july lxvij – 21ste juli 1547 - by wetten ende raden.

We nemen aan dat een 'lantmuelen' een paardemolen of horsekot is. En zou dit misschien toch nog de 'Heeschmeulen' van Rasse Haesebaert kunnen geweest zijn?

Dat deze paardenmolen het nodige stof deed opblazen, blijkt ook uit de notitie die daarover bestaat in de registers van de Raad van de abdij van Sint Bertin – Departementaal archief Arras – serie H. daar staat Het volgende:

33 – Plusieurs lettres lies ensemble touchant un nommé Josse de Hassebaer, ayant faicte un moulin a cheval au prejudice de l'église en la ville de Poperinghues duquel moulin affin deviter proces – l'on s'est accorde comme s'ensuit:

Que ledict moulin en comenchie se parachevera a son usaige sans pouvoir maure pour aulcun durant sa vie de sa femme et enfans soubz ung denier de recognoissance par an – xiiijc xcvij et xvc viij.

Nul nu poeut bastir molins en Poperinghues sans congie.

Dus : hier zitten verschillende brieven samen, betreffende Josse de Hassebaer, die een paardenmolen gebouwd had, zonder toelating van de kerk en de stad Poperinge, waarover uiteindelijk een proces gerezen is, waarbij men als volgt overeen gekomen is:

Dat hij de gezeide molen voor zijn eigen mag gebruiken zonder dat dit iemand anders mag, gedurende zijn leven en dit van zijn vrouw en kinderen – en dit mits een 'tol' van 1 denier per jaar – 1497 en 1498.

Niemand mag te Poperinghe een molen bouwen zonder toelating.

In de studie van L. Gilliodts – Van Severen – over de costumen in Vlaanderen en dan specifiek deze van Poperinghe vinden we de onderstaande acte gedateerd op de 10de november 1497... of moet dit toch 1480 zijn?

We krijgen hier alleszins een heel goede uitleg over de zaak.

XXXIII.

*Débat sur les droits de l'abbé de Saint-Bertin à Poperinghe,
et entre autres sur celui du franc moulage.*

10 novembre 1497.

Ghesien de ghescriften in heesche, andwoorde, replicque, duplicque, quadruplicque overghegheven by scepenen ende cuerheers van Poperinghe, ende zichtent by lettren van evocation van minen gheduchten heere brocht hier int hof tuschen dien van Poperinghe heeschers over een zyde, ende Raese Hasebaert, werwerdere over ander;

By den welken de heesschere heeft doen zegghen dat niemende wie hy zy, gheoorlooft es asmuelenen noch handmuelene up te rechtene ende stellene in de stede van

Poperinghe, zy en zijn propre huus ende belokene of elders, zonder dies eerst thebbene consent ende ottroy van minen heere van St-Bertins, of van ziinen proost, of administrateurs van Poperinghe; de voornoemde verwerere, dat een brauwere es, ende tbier dat hy daghelicx braut leeverd den ghemeen en insetenen van der vorseide stede ende heerliche de van Poperinghe, hadde hem vervoordert binnen ziinen belokene up te rechtene eenen asmuelene ende daer mede zyn mout ende graen te malene, in prejudicien van de rechten van den vorseiden heere van St-Bertins, ende van ziinen administrateur of proost van Poperinghe, ende ooc van den gonen die van hemlieden thueren costen consent ende ottroy vercreghen hebben op haeren muelene ende anders te moghen malene.

Slutende midts desen met goeder causen den vorseiden verwerere verboden hebbende meer met ziier vorseiden asmuelene eenich mout of ander graen te malene, ende bevolende die te weirene ende af te doene; tot dat hy vanden vorseiden heere van St-Bertins of van ziinen administrateur tvorseide consent ende ottroy vercreghen sal hebben; ende sustinerende dat also sculdich was ghewyst te ziine.

Den verwerere maintenerende ter contrarie, dat elcken gheoorloft es asmuelenen ende handmuelenen te stellene ende hebbene, binnen ziinen huuse of by ganghe te Poperinghe, ende daer mede ziin graen te malene, tzyne selfs orboore, zonder dat men den heesschere of den gonen in wiens name hy agiert dies ghehouden es consent te vraghene of van hemlieden ottroy te vercryghene, in teekene van dien hadden voortyts in de stede ende heerlichede van Poperinghe diversche asmuelenen ende handmuelenen, scormuelenen ende olyemuelenen ghe-rigueert ende up gherecht gheweest die daer noch stonden, ende daer of ele in zine ghebruucte, zonder tvorseide consent ende octroy ghehadht thebbene van den heere die daer gheen recht en hadde van vrye malerie; midts welken ende dat de vorseide asmuelenen ende handmuelenen hebben ende userentghemeene orbor es ende zeere commodieux om de insetene van der vorseide stede ende heerlichede; de welke te prefereren es den proffyte singulier van den vorseiden heesschere ende ziinen meesters.

De verwerere zeecht ende concludeert sculdich gheabsolveert te zyne van selfs heeschers heesschende conclusie; ende van ziiner asmue-

lene paisivelic tzyne orboore ende proffyte te moghen userene ende ghebruckene zonder dat hy die ghehouden wert te weerene.

Elke van partijen by de vorseide ende meer andere redenen begrepen in haere gheschriften, persisterende in huere finen ende conclusien, ende maken jeghen ele anderen heesch van costen.

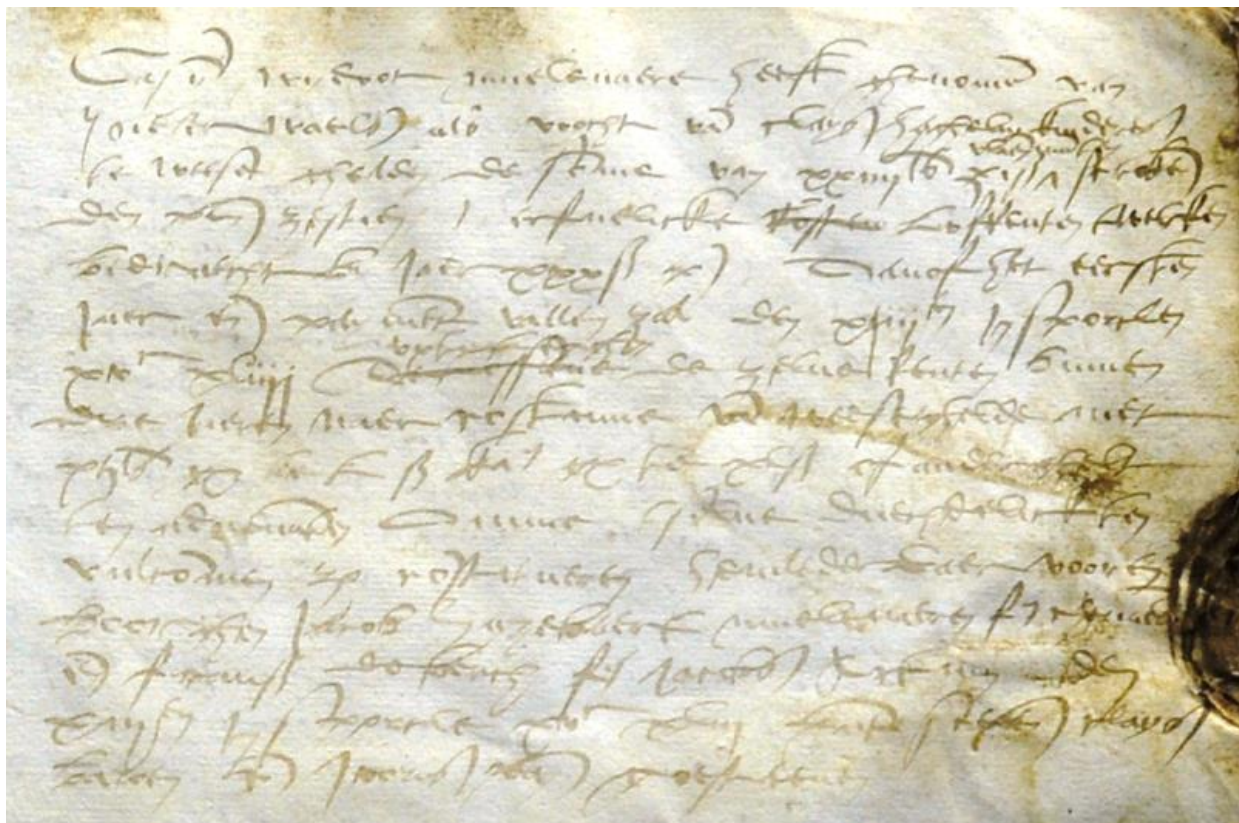
Ghesien ooc denqueste hierup ghedaen, met gaeders de reprochen vanden verwerere ende de salvacien van den heesschere, de acte van conclusien in rechte ende al dat behoort overghesien ende ghemeret te zyne in dese sake, met ryphede van rade, thof zeecht ende wylt ende over recht dat de vornoemden bailliu van Poperinghe heeschere de verboden die hy den verwerere ghedaen heeft van niet meer met ziiner asmuelene te malene ende insghelycx thevel van gheding van die te weerene, met quader causen ghedaen heeft; den zelven verwerer absolverende van zinen heessche ende conclusien, ende hem consenterende metter vorseide asmuelene te malene tzyne orboore ende profite, zonder dat hy ghehouden weert dies tconsent ende octroy te vraghene noch te vercryghene van den vorseiden heesschere of van de gonen in wiens name hy agiert; ende

condemneert den zelven heesschere in de costen van desen processe ter taxatie van den hove.

Aldus ghewyst X^e van Novembre A^o XCVII (1497).

Arch. de l'État à Gand. Reg. Sententien ende appointement interlocutoire, B, 1495-1498, fol. 221 v°.
Conseil de Flandre.

In het register van de renten – SAP 394 – folio 67 – vond Henri Vandenberghe een rente waarin sprake is van een Jacob Hazebaert, 'meulenare', mogelijk een kleinzoon van molenaar Rasse Hazebaert. We geven hier de getypte versie:

Casen Wydoot, muelenaere heeft ghenomen van **Pieter Wael** als voocht van **Clays Haghelin** kinderen te weesenghelde,

de somme van xxiiij pond xj schele vlaemsch – streckende den penninck zestien – erfvelicke losrente twelcken bedraecht bi jaere xxx – 30 - schele x – 10 - deniers – danof het eerste jaer ende payment vallen zal den xiiij – 14de - in sporcle xvc xliij - 1544 – de zelve rente binnen dat jaeren naer costume van tweeseghelde – met Philipsgulden te L – 50 - schele parisis – Carolusgulden XL – 40 – schele of ander ghelt ten navenande

omme tselve dierghelicken ten vutcommen –

zo constitueren hemlieden daer vooren boorghen **Jacob Hazebaert, muelenaere filius Christiaen** ende **Frans Deberch filius Jacobs**

Actum den xij de in sporcle xvc xliij – 1543 - present scepenen **Clays Baroen** ende **Jooris van Goesteene**

Het is natuurlijk vooral die naam 'Hazebaert' die opvalt. Jacob Hazebaert staat hier echter vermeld als zoon van Christiaen. Het is echter mogelijk dat deze Christiaen de zoon is van Rassen, doch we kunnen dit – gezien het gebrek aan documenten - niet meer bewijzen. De mogelijkheid blijft echter open dat Jacob Hazebaert een kleinzoon was van Rassen Hazebaert.

In het manuscript 'Mirior du salut' - te vinden in de bibliotheque numericq van Saint Omer – uit de 15de eeuw vinden we een illustratie waarop ook een windmolen te zien is.

Een kerstnacht vol sneeuw

We lezen in het 'Jaerboek der stad Kortrijk' dat het aldaar op de Kerstnacht zeer sterk gehageld heeft. Deze hagelbui werd opgevolgd door veel sneeuw, 't geene al te saemen een zeer dik ys uytmaekte, dusdaenig dat de menschen uyt de kerken komende, nauwelyks konden t'huys geraeken; de takken der boomen wierden in menigte door 't gewigt gescheurd, dit duurde 12 à 13 dagen.

In 1499 zo schrijft men verder in dit jaarboek:

In dit jaer was wederom zeer groote schaersheyd van voeder voor de beesten, waer door veele van honger stierven.

En toch: het fruyt was dit jaer zeer overvloedig, niet tegenstaende daat de boomen zeer veel geleden hadden door den vorst.

De 'Rethorycke van Poperinghe' nam in 1499 deel aan een wedstrijd in Nieuwpoort in het kader van de Sacramentsprocessie. In de stadsrekeningen van Nieuwpoort van 1509 is sprake van 'de oude ghilde van

Poperinghe' en 'de jonghe ghilde van Poperinghe' (spelen beide in de Sacramentsprocessie). In de stadsrekeningen van Nieuwpoort van 1511 is sprake van 'doude ghilde van Poperinghe', 'de Retorycke gheset dOnversaede van der voors. stede' en 'de Lichtgelade van Poperinghe'.

De 'Michaelisten' werd op 2 juni 1534 gedoopt door Alpha et Omega uit Ieper. In een octrooi door Alpha et Omega in 1732 verleend aan de kamer wordt over de Sint-Michielsghilde met als zinspreuk 'Onversaen' gesproken.

Na de troebelen werd de kamer vanaf 1589 opnieuw vergoed voor optredens in de Sacramentsprocessie

1499 - De hoptienden

Voor deze akte van de hoptienden geven we de Franstalige versie hierna.

15 juli 1499 – Haigneré – Tome VIII – nr. 302, p. 492

Uitspraak van de raad van Gent die de religieuzen van Sint-Bertin in hun recht houdt om hoptienden te heffen op de hop in de keure van Poperinge geplant.

De raadsheren van de heren de hertogen van Bourgondië, graaf van Vlaanderen, Artois en Bourgondië, geordonneerd in Vlaanderen,

doen te weten aan iedereen dat gezien er sedert enige tijd er een kwestie en debat gerezen is en nog steeds bestaat in de raadskamer van onze voorzeide rechters te Gent, tussen de religieuzen, abt en klooster vande kerk van Sint-Bertin te Sint Omaar, eisers en klagers over de nieuwigheid van de tiende aan de ene zijde

en **Hendric Vanderbolle, Jan Pigoot, Coppin Vander Leene, Godin Evencoren, Come Janssonne en Diedric de Brassere**, verweerders aan de andere zijde.

Deze kwestie komt voor uit oorzaak dat de genoemde religieuzen zich willen houden aan hun rechten, bezittingen binnen de heerlijkheden die aan hen behoren.

Zij zijn daarbij in goed en vredig bezit van de rechten op de tienden van alle vruchten die groeien in de keure van **Poperinghe**, waaronder ook **de hop**; waarbij men rekening houdt met elk heuveltje waarop vier hopstaken of meer staan om dit tienderecht te bepalen.

Daarnaast telt men per gemet 75 hopheuveltjes aan de prijs van zes pond parisis, Vlaamse munt of ongeveer. Dit recht werd in de voorbije jaren steeds uitgeoefend.

Desondanks hebben dezelfde Hendric Vanderbolle, Jan Pigoot, Coppin Vander Leene, Goding Evencoore, Come Janssonne et Diedricq de Brassere, sedert jaar en dag, op **wilde gronden** van de voorzeide keure van Poperinge, hop geplant en hebben steeds geweigerd om de hoptiende aan de eisers of hun tiendenaars te willen betalen op de wijze hiervoor uitgelegd. Dit is de reden waarom de genoemde religieuzen zich zijn komen beklagen voor ons en waarom zij onze patentbrieven van commissie verkregen hebben, inhoudende hun klacht over deze nieuwigheid van tienderecht.

Waardoor zij aan aan Hendric Vanderbolle en de anderen bevolen hebben dat deze de 75 'hommelpitten' per gemet dienen aan te houden waarover in de zelfde klacht sprake is, en dat zij hiervoor per gemet de som van zes pond parisis, Vlaamse munt, of het advenante hiervan, dienen te betalen.

Hiertegen hebben de voorzeide Hendric Vander Bolle, Jean Pigoot, Coppin Vanderleene et Godin Evencoren, Come Janssonne zich echter verzet met uitzondering van Diedric de Brassere en dit voor onze voorzeide kamer op de 12de dag van de maand april laatstleden, om de redenen van hun oppositie kenbaar te maken en om opnieuw beoordeeld te worden.

Op deze dag hebben de voorzeide eisers hun klacht hernieuwd en gevraagd om het voorgaande besluit te hernemen en de opposanten te veroordelen met ordonnantie.

Hierop hebben de opposanten bij verstek geen redenen kunnen kenbaar maken.

Daarop hebben wij beslist om de zaak nog eens op een andere dag voor te leggen, zodat heden, vandaag voor de voorzeide kamer verschenen zijn:

Jean van Buerbecke in naam van en als procureur van de voorzeide religieuzen van Sint-Bertin, eisers als eerste partij;

En **Pierre de Wispelaere**, procureur van de voorzeide Hendric Vanderbolle, Jean Pigoot, Copping Vanderleene et Godin Evencoren, Come Jansonne verdedigers als tweede partij, Zeggende dat hun voorzeide meesters om onder hen tot vrede en rust te komen en om alle debat te voorkomen en te beëindigen, geaccordeerd hebben op de voglende wijze:

Te weten, dat de voorzeide verdedigers bekennen zich te zullen houden aan het voorschreven accoord dat heden voor ons in deze voorzeide kamer gepresenteerd wordt door de voorzeide Pierre De Wispelaere, hun procureur.

Hierbij bevestigen zij dat de voorzeide eisers binnen de voorzeide stad van Poperinge, het tienderecht hebben, ook op de hop en dat de voorzeide verdedigers voor elke gemet die zij beplant hebben met hop, zullen gehouden zijn om te betalen aan de voorzeide kerk, 40 grooten als tiende en dat in de vorm en op de manier zoals men dat vroeger gegeven en betaald heeft.

Op deze wijze vragen de voorzeide procureurs dat de voorzeide partijen zouden veroordeeld worden en voegen wij ons naar hun vraag, consenterende aan hun voorgaand akkoord en condamneren de voorzeide partijen door deze onze letteren zich te houden en te voegen naar de vorm en de manier van dit voorgaande akkoord.

Daarnaast erkennen we ter instantie van de procureur generaal van Vlaanderen, dat elk van de vernoemde verdedigers, voor hun stilzwijgen en hun verstek tegenover de voorzeide eisers, als tiendenaars, de som van 3 pond parisis, Vlaamse munt, dienen te rekenen en te betalen aan onze ontvanger van de exploiten van de voorzeide kamer

In toorconde van de waarheid hebben wij deze letteren gezegeld met drie van onze zegels voor ons allen.

Gegeven te Gent de 15de juli in het jaar des heren duizend vier honderd negenennegentig.

Daar onder stond – door de messagier van de raad van Gent.

Franstalige versie

15 juli 1499 – Haigneré – Tome VIII – nr. 302, p. 492

Uitspraak van de raad van Gent die de religieuzen van Sint-Bertin in hun recht houdt om hoptienden te heffen op de hop in de keure van Poperinge geplant.

Les conseillers de messeigneurs les ducques de Bourgoigne, conte de Flandres, d'Arthois et de Bourgoigne, ordonnés en Flandres, font scavoir a un chascun

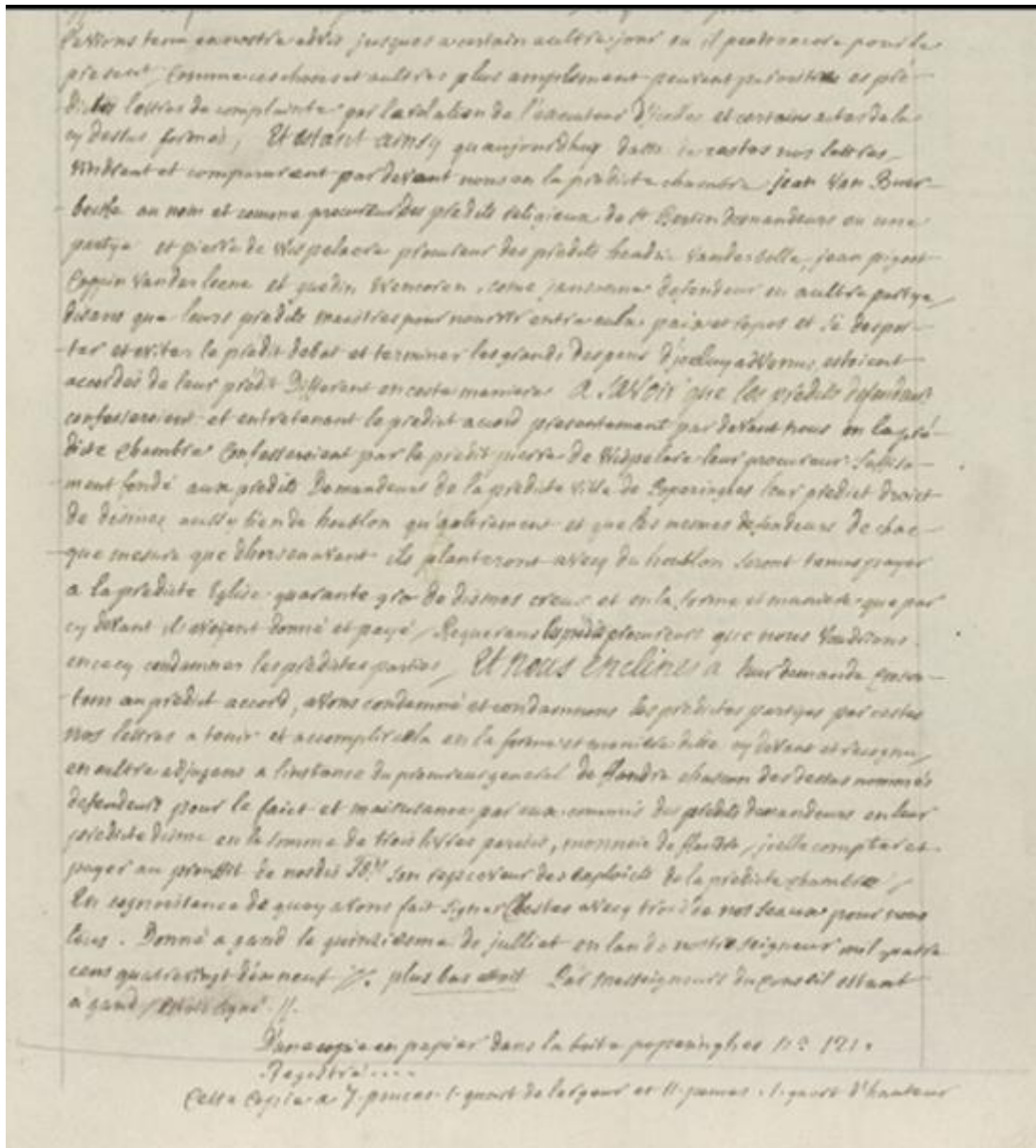
que depuis peu de temps certain question et debat estoient meus et encore pendans pardevant en la chambre du conseil de nos preditions juges a Gand entre les religieulx, abbé et couvent de l'eglise de St. Bertin en St. Omer demandeurs et plaigneurs au ces de nouveaulté d'innovation de saisinne en un partye et Hendric Vanderbolle, Jan Pigoot, Coppin Vander Leene, Godin Evencoren, Come Jansonne et Diedric de Brassere, defendeurs ou aultre, provenants a cause que les dits religieux maintenoient qu'entre aultres leurs biens et seigneuries a eulx appartenans,

ils estoient en bonne et paisible possession et saisine de la leveé et reception par eulx leur gens et serviteurs de la disme de tous les fruits creus de dans la keure de Poperinghes aussy bien de houblon,
l'un d'iceulx, desquelz chascun siege contenoit quatre perches de houblon ou plus, portant le droict de la dit disme
de chaque mesure septante cinq siege de houblon du pris de six livres parisis, monnoie de Flandres ou environ,
et avoient de ce usé et possédé les precedentes anneés et explicts,
de que non obstant les mesmes Hendric Vanderbolle, Jan Pigoot, Coppin Vander Leene, Goding Evencoore, Come Janssonne et Diedricq de Brassere
estoient depuis an et jour en ca venus en certains lieux de terres gissantes en la preditte keure de Poperinghe planté ou habité avecq houblon
et avoient par voie de fait enlevé et emmené la disme de mesme houblon sans aus predits demandeurs ou leurs censiers, icelle vouloir paier en la facon dessus déclaré, a raison de quoy les dis religieux s'estoient venus plaindre par devant nous
et avoient obtenu noz lettres patentes de commission
contenantes forme de plainte au cas de nouveauté sur saisine,
par vertu desquelz avoit esté fait commandement au predict Hendric Vanderbolle et aultes, dessus mesmes
quilz restitueroient et rapporteroient au predict lieu contentieux
les septantes et cinquiesme siege de houblon pour la disme de chasque mesure, de quoy en la mesme complainte est fait mention un chascun aladvenant
que luy pouroit competer ou ceux qui estoient en deffaulte ou non
pour la pris de ce cy pour chaque mesure la somme de six livres parisis, monnoie de Flandres,
contenante juste estimation de compte et que dhorsen en avant ilz se gardeoient de faire le semblable, auquel commandement,
ceux cy a seavoir les predits Hendric Vander Bolle, Jean Pigoot, Coppin Vanderleene et Godin Evencoren, Come Jansonne s'avoient opposés par l'executeur de la predicte complainte
consenti deffault entre le predict Diedric de Brassere sur le lieu contentieu
a cause quil ne comparechoit point et moi ...
de leur opposition sont ajournés par devant nous en la predicte chambre pour le douziesme jour de mois d'avril dernier pour declarer les causes de leurs oppositions
et le predict Diedric de Brassere pour le predict deffault
estre par nous confirmé ou de nouveau jugé,
auquel jour apres que les prédits demandeurs avoient mis a effect leur predicte complainte, avoient requer d'avoir confirmé le predict deffault
et que les aultres opposans feroient valoir ensuite de nostre ordonnance
le restablisement par eulx fait au lieu contentieu,
a l'encontre de quoy les mesmes opposant et aussy defaillant defendeurs
avoient allegués aucunes raisons,
lesquels nous avons opys icelles retenus en nostre advis a certain jour
au quel nous avons adjugé aux mesmes predits opposans de faire valoir le predict restablisement,
et quand au predict deffault nous l'avions tenu en nostre advis jusques a certain aultre jour ou il pendt encore pour le present
comme ces choses et aultres plus amplement peuvent paroistre es predictes lettres de complainte par la relation de l'executeur d'icelles et certains actes de la cy dessus formes,

et estant ainsy qu'aujourd'hui datte de restes nos lettres vindrent et comparurent par devant nous en la predicte chambre

Jean van Buerbecke au nom et comme procureur du predits religieux de St. Bertin demandeurs ou une partye

et **Pierre de Wispelaere**, procureur des predits Hendric Vanderbolle, Jean Pigoot, Copping Vanderleene et Godin Evencoren, Come Jansonne defendeur en aultre partye, disans que leurs predits maistres pour nourrir entre eulx paix et repos et se desporter et eviter le predict debat et terminer les grande despens d'iceluy advenus estoient accordés de leur predict different en ceste manière

a savoir que les predits defendeurs confessoient et entretenant le predict accord presentement par devant nous en la prédict chambre

convesseroient par le predict Pierre De Wispelaere leur procureur suffisamment fondé aux predits demandeurs de la predicte ville de Poperinghes leur predict droict de dismes; aussy bien de houblon

qu'aultrement et que les mesmes defendeurs de chaque mesure que dhors en avant ils planteront avecq du houblon seront tenus payer à la predite èglise quarant gro de disme creus et en la forme et maniere que par cy devant ils avoient donné et payé, requerens les predict procureurs que nous voudrons en ce cy condamner les predictes parties **et nous enclines** a leur demande consentons au predict accord, avons condamné et condamnons les predicts parties par cestes nos lettres a tenir et accomplir cela en la forme et maniere ditte cy devant et reconnu en aultre adjudgens a l'instance du procureur general de Flandre chascun des dessus nommés defendeurs pour le tacit et maisusance par eux commis des predicts demandeurs en leur predite disme en la somme de trois livres parisis, monnoie de Flandre, icelle compter et payer au prouffit de nos dis seigneur son recepveur des exploicts de

la predite chambre en
cognoissance de quoy avons
fait
signer chestes avecq trois de
nos seaux pour nous tous.
Donné à Gand le quinziesme
de juilliet en l'an de nostre
seigneur mil quatre cens
quatre vingt dis neuf
Plus bas estoit – par
messaigneurs du conseil
estant à Gand
Estoit signé